

## Ralsko (696,1 m n. m.)



je výrazná dominanta celého podještědí. Jeho vrchol však byl několik posledních desetiletí nepřístupný. Pouze v určené dny jej občané navštěvovaly při výstupech družby. Název Ralsko má kořeny pravděpodobně ve slově radlo, což byl původní název kopce (Radlsko = hrad na Radle). Jedna z mála staveb, jež tvoří spojovací článek mezi dobou před-a pohusitskou. Založení hradu bylo dlouho kladeno už do konce 12. stol., a to na základě mylného záznamu Paprockého, který dával Heřmanu (1175-1192), synu Markvarta, zakladatele rodu Markvarticů, příjmení z Ralska. Této zprávě, blíže nedoložené a pozdní, odporuje nejen sama poloha místa – ale i historické prameny. Ralsko se totiž připomíná poprvé teprve v r. 1380, a to ještě jedině jménem bez bližšího označení, takže ze zprávy není zřejmé, zda se jednalo o dvůr pod hradem, nebo o hrad na kopci. V letech 1409 a 1419 se sice Jan Chudoba, příslušník rodu Markvarticů, píše „z Ralska“, ale ještě v r.

1426 se připomíná, „pergk Ral“, tedy hora Ralsko, což by bylo sotva možné, kdyby tam hrad v té době už stál. Teprve v r. 1435 se zpráva výslovně lokalizuje, „uff den huesern Wartenberg, Roll“, tj. na domech Vartmberku a Ralsku. Označení hradů jako dům je v lužických pramenech dosti časté, jak bylo vidět už z první zmínky o hradě Točniku. Od r. 1435 už je Ralsko trvale označováno jako hrad, a to až do r. 1544, kdy se připomíná poprvé jako „zámek pustý Ralsko“.



### 1468

Jan, zvaný Chudoba, byl v roce 1383, kdy zemřel jeho otec Jan z Vartmberka, ještě nezletilý a spolu s bratry pod poručenstvím Petra z Kostí. Jak naznačuje příjmení, byl asi opravdu na statky chudý – jedinou jeho výbavou byl patrně dvorec pod horou Ralskem, a proto byl původně určen k stavu duchovnímu. Kolem r. 1379 byl skutečně také držitelem dosti tučné prebendy, kanovníctví u Sv. Víta. Za bouří na konci 14. stol., kdy byla vhodná doba ke kořistění, se však prebendy vzdal, oženil se a začal budovat vlastní panství. Kromě Ralska

mu po smrti otcově připadl Vartmberk a s ním v rodě dědičný úřad číšnický. Za panských bouří svůj majetek podstatně rozšířil a díky obratné politice ještě rozhojnil za husitských válek o zástavy zboží církevních.

Bezprostřední pobídkou k stavbě nového hradu byla patrně ztráta centra celého panství, hradu Vartmberka, který musel v r. 1426 vydat Janu Čapkovi ze Sán. Nový hrad byl založen jako většina podobných staveb z doby husitské na vysoké čedičové homoli, jižně od staršího dvorce ve výši 694 m n. m. Hora, na níž byl postaven (rozuměj Ralsko), kolem dokola oddělená od okolních kopců dolinami, spadala příkrými svahy dolů. Stavba zaujímalá temeno hory, těsnou, čedičovými drúzami prostoupenou plošinu, táhnoucí se od západu k východu v délce asi 50 m. Na nejširší východní straně je plošina asi 30 m široká. Cesta na hrad byla vedena tak, že polovina její dráhy byla zapuštěna do čedičové skály asi 20 m hluboko pod jižním průčelím hradu, podél něhož stoupala k východu. Před hradem na malé rovince se náhle otočila, aby vstoupila dovnitř, ale tu se jí postavila v cestu mohutná, na skále založená štítová zeď asi 5,6 m silná. Pod jejím dohledem musela projít až k severnímu okraji plošiny, kde byla teprve za oblým nárožím štítové zdi skryta vstupní brána. Pak prošla cesta podél severního kraje plošiny, nejdříve příhradkem, předěleným ještě dvěma příčnými zdmi s branami až k západnímu konci celého hradu. Teprve zde se na těsném prostranství, spojeném úzkou šjí s kyjovitě rozšířeným výběžkem, obrátila zase zpět k východu a úzkým, jen 1 m širokým průchodem mezi skalami vstoupila do přízemí velké, hranolové vstupní

věže, měřící ve straně 9,5 m. Odtud vedlo dřevěné, patrně žebříkové schodiště do strážnice v 1. patře, vytápěné krbem, s okny na severní a s později vybouraným prevetem na jižní straně. Z druhého patra věže vedl padací můstek přes asi 5 m širokou mezeru na ohoz hradební zdi, která uzavírala malý dvorek před druhou, o něco menší a slabší hranolovou věží, měřící ve straně asi 7,5 m. Dvorek byl po délce rozdělen terénním stupněm ve dvě části: severní nižší, ležící v úrovni příhradku, a vyšší jižní, po níž se vzházelo přímo do druhé věže. Z té se však zachovalo už jen vysoko na skále založené přízemí, osvětlené ze tří stran úzkými střílnovými okénky se zkoseným ostěním. Z patra zbyly v jižním průčelí kromě rohových pilířů zdiva, zpevněného nárožními kvádry, ještě konzoly velkého arkýře a v severním průčelí kromě vybouraného otvoru malá čtvercová střílna. Věže nebyly klenuté, měly jen rovné stropy.



Jak je vidět, nebyl hrad zařízen jako pohodlné obytné sídlo a neměl také předhradí, které by umožňovalo lepší hospodářské vybavení. Byla to jen skalní pevnost, jejíž celý smysl spočíval

v pokud možno dokonalé bezpečnosti. Proto byla vstupní cesta obvedena kolem celého hradu a po celé délce podrobena bedlivému dohledu. Jižní její část bylo možno bránit z arkýřů obou věží a z ochozu hradební zdi dvorku, severní úsek, určený kromě příhradku už jen pěším, byl stěsnán na úzkou, jen 2 m širokou, pěšinu na okraji srázu. Východní, vstupní část, chránila před případným útokem mocná štítová zeď, která je také nejzajímavější součástí celé stavby. Oddělena od obytné věže jen vysoko položeným prostranstvím, sevřeným ze stran hradbami, měla v jižní části vyhlouben kulatý otvor, sloužící patrně jako cisterna, která měla zásobovat hrad vodou.



Die Burgruine Ralsko befindet sich auf dem gleichnamigen Gipfel zwischen den Städtchen Mimoň und Jablonné v Podještědí. Lange Zeit war diese Sehenswürdigkeit unzugänglich für die Öffentlichkeit. Sie liegt nämlich am Rande des ehemaligen Truppenübungsplatzes, den die Sowjettruppen besetzt haben. Heutzutage ist der Berg und die Burgruine frei zugänglich und der Besuch lohnt sich wirklich aus, obwohl der Anstieg ein bisschen anspruchsvoller ist. Die Burg befindet sich in einer Höhe von 696 m und dank ihrer Lage handelt es sich um die höchst gelegene Befestigung in Böhmen. Der Weg beginnt langsam aus dem danebenliegenden Dorf Vranov durch einen Wald zu steigen, später wird er ganz steil. Auf dem Gipfel, der 15m breit und 20m lang ist, befinden sich Ruinen einer Burgmauer. Die Burg wurde aus Basalt erbaut. Die Ruinen der Burgmauer sind noch heutzutage 1,5-2,0m breit. Dem Westen gegenüber liegt der Haupteingang, der ehemals einen runden Wachturm hatte, links befindet sich der steile Abhang des Berges, der die Burg geschützt hatte. In dem schmalen Hof befanden sich Ställe und darüber im Süden ein Rittersaal mit einem zweistöckigen Turm. Nach dem Anstieg öffnet sich uns eine wunderschöne Aussicht in alle Richtungen. Vor uns liegt das Lausitzer Gebirge und das Bergpanorama von Ještěd, der ehemalige Truppenübungsplatz Ralsko mit einer 3km langen Landebahn und im Hintergrund das majestätische Panorama von Bezděz und der unübersichtliche Gipfel des Berges Říp. Direkt unter uns liegen die Städte Ralsko, Mimoň, Stráž pod Ralskem und Jablonné v Podještědí.

[www.expozice-ralsko.estranky.cz](http://www.expozice-ralsko.estranky.cz)

# Informační centrum Ralsko

Informační centrum



1431

## HRAD RALSKO

*Hora  
Ralsko  
(Roll)*

©Občanské sdružení Český svět-Ralsko

Připravil: Václav Bilický

Vydává město Ralsko

2009